

Toni Kanerva

ARVIOINTITUTKIMUS
PELASTAKAA LAPSET RY:N
PELAKUU TUKIPERHELEIRISTÄ

Opinnäytetyö
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Marraskuu 2011

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences	Opinnäytetyön päivämäärä 21.11.2011		
Tekijä(t) Toni Kanerva	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaistoiminta ja Nuorisotyö		
Nimeke Arviointitutkimus Pelastakaa Lapset ry:n Pelakuu tukiperheleistä			
Tiivistelmä Tukiperhetoiminta on Lastensuojelulaissa määritelty avohuollon tukitoimi. Lastensuojelun piiriin kuuluvista lapsista ja nuorista on pidetty tilastoa vuodesta 1991 ja siitä lähtien lastensuojelun piiriin kuuluvien lasten määrä on kasvanut tasaista vauhtia. Ensimmäisen kerran laskua tuli vuonna 2009, mutta 2010 luku lähti taas nousuun. Lastensuojelutyötä tekevät järjestöt ovat tässä tärkeä osa ja yhtenä isoimpana ja vanhimpana järjestönä Suomessa toimii kansainvälinen Pelastakaa Lapset ry. Pelastakaa Lapset ry tekee monenlaista lastensuojelutyötä ja yhtenä isona osana on myös tukiperhetoiminta. Tukiperhetoiminnassa Pelastakaa Lapset järjestää koulutusta, rekrytointia sekä neuvomista laki-asioissa. Yhtenä osana Pelastakaa Lapset ry:n toimintaa on myös Pelakuu tukiperheleirit, joihin kutsutaan mukaan niin tukiperheitä kuin tuettavia perheitäkin. Opinnäytetyössäni keskityn nimenomaan Tampereen ja Keski-suomen aluetoimistojen Pelakuu tukiperheleirin parantamiseen ja kehittämiseen. Olen itse ollut kyseisellä leirillä ohjaajana seitsemänä vuotena peräkkäin ja sitä kautta minulla on vahva tietopohja kyseisestä leiristä. Opinnäytetyössäni haastattelin leirillä olleita aikuisia ja kyselin heidän mielipiteitään leiristä ja mitä hyviä asioita leirillä oli ja mitkä asiat kaipaavat kehittämistä. Leiri on viikonlopun kestävä ja leirillä on ohjelmaa pelkästään aikuisilla ja lapsille sekä myös yhteistä ohjelmaa. Haastatteluista kävi ilmi, että leirin perusrunko on hyvä ja toimiva sekä se että leirillä on monipuolista tekemistä koko perheelle. Haastatteluista nousseita kehittämistarpeita olivat nimenomaan aikuisten oman keskusteluosuuden toteuttamistapa sekä se kuinka aikuisia kohdellaan ja otetaan huomioon.			
Asiasanat (avainsanat) Pelastakaa Lapset, Pelakuu, tukiperheleiri, lastensuojelu			
Sivumäärä 23 s. + 3	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">Kieli Suomi</td> <td style="width: 67%;">URN http://www.urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011120917882</td> </tr> </table>	Kieli Suomi	URN http://www.urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011120917882
Kieli Suomi	URN http://www.urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011120917882		
Huomautus (huomautukset liitteistä)			
Ohjaavan opettajan nimi Hanne Salovaara-Pitkänen	Opinnäytetyön toimeksiantaja Pelastakaa Lapset ry, Keski-Suomen ja Tampereen aluetoimistot		

DESCRIPTION

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Date of the bachelor's thesis November 21, 2011
Author(s) Toni Kanerva	Degree programme and option Civic Activities and Youth Work	
Name of the bachelor's thesis Evaluation of research from Save the Children's Pelakuu camp for support families		
Abstract Family support activities is a support measure of open welfare defined in the child protection law. There are statistics about children and young people who belong to the sphere of the child protection law since 1991 and ever since the number on children within the sphere of the law has grown steadily. In 2009 that number started fall the first time but started grow again in 2010. Child protection work organizations play a very important role in that and one of the biggest and oldest organization is Save the Children. Save the Children does many kind of child protection work and one big part of that is family support activities. Within family support activities Save the Children provides training, recruitment and advice in law issues. As a part of Save the Children activities are also Pelakuu family support camps which are intended for both support families and host families. In my thesis I will especially focus on the improvement and development of Tampere and Middle Finland regional offices' Pelakuu family support camps. I have personally been in that camp seven years in a row and that is why I have a strong knowledge of that camp. In my thesis I interviewed the adults who had been in the camp and asked them their opinions about the camp and what good things there were in the camp and what things need to developed. The camp is a weekend camp and has a program just for adults and children as well as group programs. The interview revealed that the basis of the camp is good and functional and that there is a variety of activities for the whole family. The development needs concerned the execution of adults' discussion session and the way adults are treated and taken into consideration in the camp.		
Subject headings, (keywords) Save the Children, Pelakuu, family support camp, child protection		
Pages 23 p. + 3	Language Finnish	URN http://www.urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011120917882
Remarks, notes on appendices		
Tutor Hanne Salovaara-Pitkänen	Bachelor's thesis assigned by Save the Children, Middle Finland and Tampere regional office's	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	LASTENSUOJELU JA SEN TILANNE.....	2
2.1	Lastensuojelutilastot 2010	2
2.2	Lastensuojelutyötä tekevät järjestöt.....	4
3	PELASTAKAA LAPSET RY	4
3.1	Historia	5
3.2	Nykyhetki	6
3.3	Työn muodot.....	7
4	TUKIPERHETOIMINTA.....	8
4.1	Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta laissa	9
4.2	Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminnan eri muodot.....	9
4.3	Pelakuu -tukiperheleiri.....	10
5	LEIRITOIMINTA.....	12
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	13
6.1	Teema haastattelu	13
6.2	Teema-analyysi.....	14
7	TUTKIMUSTULOKSET	15
7.1	Taustatietoa haastatelluista	15
7.2	Tästä pidetään kiinni.....	15
7.3	Tämä ei toiminut.....	17
8	POHDINTA	19
	LÄHTEET	21
	LIITTEET	
	1 Leirin ohjelma	
	2 Haastattelurunko	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on Keski- Suomen ja Tampereen aluetoimistojen syksyisin järjestämää Pelakuu -tukiperheleiri. Leiri on tarkoitettu tukiperhetoiminnassa oleville biologisille perheille, sekä tukiperheenä toimiville perheille. Kiinnostukseni aihetta kohtaan on lähtenyt siitä, että olen ollut itse ohjaajana viimeisellä viidellä Pelastakaa Lapset ry:n Pelakuu -leirillä. Lisäksi kiinnostustani on herättänyt se, että vanhempani ovat toimineet Pelastakaa Lapset ry:n tukiperheenä seitsemän vuoden ajan ja olen itsekin sitä kautta ollut todella paljon tekemisissä järjestön kanssa. Halusin lisäksi tehdä opinnäytetyöni nimenomaan Pelastakaa Lapset ry:lle.

Niinä vuosina kun olen itse ollut ohjaamassa leirillä, niin leiri on pyörinyt samalla kaavalla ja samalla ohjelmalla. Opinnäytetyöni tarkoituksena on arvioida leirin toimintaa leireillä mukana olleiden aikuisten haastattelujen kautta. Opinnäytetyöni tuloksia olisi tarkoitus hyödyntää tulevilla leireillä.

Lastensuojelun sosiaalityön ja avohuollon tukitoimien piirissä oli vuonna 2010 asiakkaana yhteensä 78 500 lasta ja nuorta, jossa on kasvua peräti 11 prosenttia verrattuna vuoteen 2009. (Stakes tilasto 2010). Leirien avulla jo toiminnassa mukana olevat ihmiset saavat luotua kontakteja paremmin muualla oleviin tukiperhetyötä tekeviin ihmisiin ja saavat sitä kautta luotua ystävyys-suhteita muualle päin Suomea. Leirien kautta saa myös ideoita siihen, miten saisi houkuteltua lisää perheitä tukiperheiksi.

Opinnäytetyölläni pyrin etsimään vastaukseen kahteen leiriä kehittävään kysymykseen. Mitkä asiat leirillä ovat toimineet ja mitä ei saa muuttaa? Mitkä asiat eivät ole toimineet ja kaipaavat muutosta? Opinnäytetyöni tuloksista on hyötyä Pelastakaa Lapset ry:lle tulevaisuudessa Pelakuu tukiperheleirin järjestämisessä ja opinnäytetyöni kautta voi myös nousta ilmi asioita millä saavuttaa paremmin tukiperheeksi haluavia.

Valmistumisen jälkeen aion jäädä lastensuojelukentälle töihin, joten opinnäytetyöni avulla saan itselleni myös tärkeää tietoa tukiperhetoiminnasta tulevaisuutta ajatellen, sen lisäksi että Pelastakaa Lapset hyötyy tutkimuksessa saadusta tiedosta. Lisäksi minua itseäni kiinnostaisi toimia tulevaisuudessa myös tukiperheenä, koska olen nähnyt kuinka antoisaa työtä se on. Tämänkin pohjalta aihe on itselleni myös erittäin tärkeä.

2 LASTENSUOJELU JA SEN TILANNE

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää ja julkaisee vuosittain lastensuojelun tilastot. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos syntyi vuonna 2009, kun Kansanterveyslaitos ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämislaitos (Stakes) yhdistyivät. Lastensuojelun tilastoihin kuuluvat avohuollon tukitoimien piirissä olevat sekä kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret. Lastensuojelutilastojen kerääminen aloitettiin vuonna 1991 ja avohuollon tukitoimien alaisista lapsista kerätään vain lukumäärät, kun taas kodin ulkopuolelle sijoitetuista tiedot kerätään henkilötunnuksittain. Tilastojen tiedot päivitetään aina kesäkuussa. (Stakes tilasto 2010; Stakes 2010)

Lastensuojelutyön pääjärjestönä Suomessa toimii Lastensuojelun keskusliitto, joka on perustettu vuonna 1937 edistämään ja kehittämään lastensuojelun alalla yhteistyötä tekeviä järjestöjä, kuntia sekä valtiovaltaa. Keskusliittoon kuuluu yhteensä 97 jäsenjärjestöä sekä 36 kunta- tai kuntayhtymäjäsentä. Liiton ylimpänä päättävänä elimenä on kaksi kertaa vuodessa kokoontuva liittokokous sekä liiton asioita hoitaa ja niistä vastaa hallitus jonka apuna toimii työvaliokunta (LSKL vuonna 2010, 2; Lastensuojelun keskusliitto 2010.)

2.1 Lastensuojelutilastot 2010

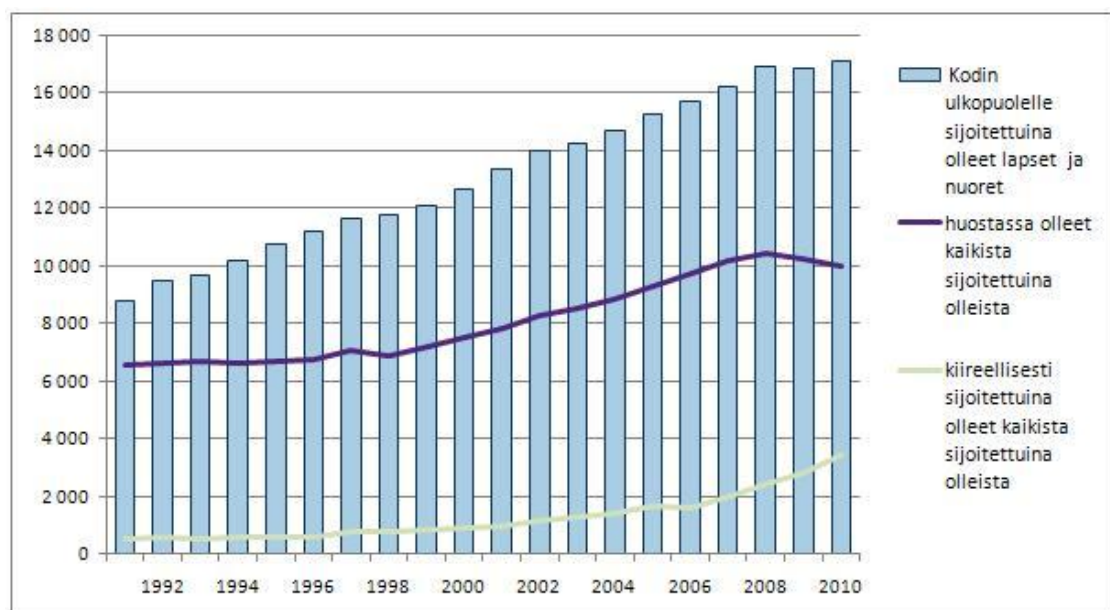
Viimeisin koko vuoden lastensuojelutilasto on vuodelta 2010. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrässä tapahtui kasvua vuoteen 2009 verrattuna reilun prosentin verran, kokonaismäärän ollessa 17 064 lasta ja nuorta. Tästä 17 064 lapsesta ja nuoresta 0-17 vuotiaiden määrä on 14 199 lasta ja nuorta. Ensimmäisen kerran laskua kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrässä tapahtui vuonna 2009 sitten vuoden 1991, kun vuosittaista lastensuojelutietojen keruuta aloitettiin. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä laski tällöin vuodesta 2008 puolitoista prosenttia, kun se siihen asti oli noussut vuosittain kahdesta viiteen prosenttia. Näin ollen kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä vuonna 2010 on jopa isompi kuin oli vuonna 2008. (Stakes tilastot 2010; Stakes 2010.)

Kodin ulkopuolelle sijoitettuihin lapsiin ja nuoriin lasketaan tässä tilastossa avohuollon tukitoimena sijoitetut, kiireellisesti sijoitetut, huostaanotetut sekä jälkihuollon sijoituksena sijoitetut. Edellämainituista sijoituksista ainoastaan jälkihuollon sijoitukse-

na sijoitettujen määrässä tapahtui laskua edelliseen vuoteen verrattuna. Jälkihuollon sijoituksena sijoitettujen määrässä tapahtui laskua myös edellisenä vuonna. Viimeisen kymmenen vuoden aikana määrä on pysynyt 2 197 ja 2 544 lapsen ja nuoren välillä liikkuen koko ajan hieman edestakaisin. Jälkihuollon sijoituksena sijoitettujen määrä vuonna 2010 oli 2 114 lasta ja nuorta. (Stakes tilastot 2010.)

Muissa edellisessä kappaleessa mainituissa sijoitusmuodoissa tapahtui sen sijaan nousua vuoteen 2009 verrattuna. Huostaanotettujen määrässä tapahtui nousua 28 lapsen ja nuoren verran, kokonaismäärän ollessa 9 576. Huostaanotettujen määrä on kuitenkin pienempi kuin vuonna 2008, jolloin määrä oli 9 634. Avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrä nousi reilulla kahdella sadalla lapsella ja nuorella, ollen yhteensä 3500. Näin ollen avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrä on lähestulkoon sama kuin oli vuonna 2008. Avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrä on pysynyt viimeisen kymmenen vuoden ajan vuotta 2009 lukuunottamatta 3 400-3 600 lapsessa ja nuoresa. Suurinta nousua tapahtui vuonna 2010 kuitenkin kiireellisesti sijoitettujen määrässä. Vuoteen 2009 verrattuna määrä kasvoi reilulla 300 lapsella ja nuorella. Kiireellisesti sijoitettujen määrä on kasvanut tasaisesti vuoden 2006 määrästä, ollen nyt isompi kuin on koskaan aikaisemmin ollut. Vuosituhannen alussa kiireellisesti sijoitettujen lasten ja nuorten määrä oli vain 362, kun se vuonna 2010 oli 1 874 lasta ja nuorta. (Stakes tilastot 2010.)

Kuva 1. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lapsien ja nuorten sekä huostassa olevien ja kiireellisesti sijoitettujen lasten ja nuorten määrät 1991-2010

(Stakes tilastot 2010)

2.2 Lastensuojelutyötä tekevät järjestöt

Lastensuojelun keskusliiton alaisuuteen kuuluu paljon erilaista lastensuojelutyötä tekeviä järjestöjä. Keskusliittoon kuuluu muunmuassa adoptioita hoitavia järjestöjä, ensi- ja turvakotien liitto, päihdehuoltoa tekeviä järjestöjä, kehitysvammaisten kanssa työtä tekeviä järjestöjä, yksinhuoltajaperheitä auttavia järjestöjä ja niin edelleen. Lisäksi keskusliittoon kuuluu paljon eri kokoisia kuntia ja kuntayhtymiä Helsingin kaupungista Juvan kuntaan sekä Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymästä Ylä-savon SOTE kuntayhtymään. Valtakunnallisesti isoimmista lastensuojelujärjestöistä liittoon kuuluvat muun muassa Pelastakaa Lapset ry, Mannerheimin lastensuojeluliitto sekä Parasta Lapsille ry (Lastensuojelun keskusliitto 2010.)

Lastensuojelun keskusliitolla oli tuloja vuonna 2009 yhteensä reilut 3,3 miljoonaa euroa ja kuluja runsaat 3,2 miljoonaa euroa. Tuloista merkittävimpiä olivat Lasten Päivän Säätiön avustus sekä Raha-automaattiyhdistyksen yleis- ja projektiavustus, joiden lisäksi avustuksia haettiin tarpeen mukaan ministeriöltä tai muilta hankkeille avustuksia myöntäviltä tahoilta. Myös koulutustapahtumat sekä Lapsen Maailmalehti (tulot runsaat miljoona euroa) ovat merkittäviä osatekijöitä taloudessa (Lastensuojelun keskusliitto 2010; LSKL vuosikatsaus 2009, 22.)

Lastensuojelutyöhön pelkästään Raha-automaattiyhdistys jakoi tänä vuodeksi rahaa runsaat kaksikymmentäneljä miljoonaa euroa. Tästä summasta suurimman osan lastensuojelun puolella sai ensi- ja turvakodit, joka sai summasta 40 prosenttia. Muita avustuksen saaneita kohteita olivat yleisjärjestöt 25 prosentilla, sijaishuoltotoiminta 15 prosentilla, muu lastensuojelu 13 prosentilla sekä lasten ja nuorten kurssi- ja leiritointi 7 prosentilla. Pelastakaa Lapset ry sai Raha-automaattiyhdistyksen kautta tukea kokonaisuutena noin 2,5 miljoonaa euroa (Raha-automaattiyhdistys 2011.)

3 PELASTAKAA LAPSET RY

”Pelastakaa Lapset ry on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton, vuonna 1922 perustettu kansalaisjärjestö, joka edistää lapsen oikeuksien toteutumista sekä Suomessa että ulkomailla.” – Pelastakaa Lapset ry

Pelastakaa Lapset ry on ammattilainen laadukkaassa lastensuojelutyössä sekä myöskin vahva vaikuttaja yhteiskunnassa. Järjestön tukee erityisesti vaikeissa olosuhteissa eläviä lapsia niin Suomessa kuin maailmalla. Lasten hyvinvoinnin edellytyksien lisääminen sekä mahdollisuuksien lisääminen kohti parempaa aikuisuutta kuuluvat järjestön yhteisiin tavoitteisiin (Pelastakaa Lapset ry järjestönä 2010.)

3.1 Historia

Suomen Pelastakaa Lapset ry:llä on pitkä historia ja vuonna 2012 järjestö täyttääkin 90 vuotta. Alkuperäisellä järjestöllä on kuitenkin vielä pidempi historia takanaan. Pelastakaa Lapset on brittiläisten Eglantyne Jebbin ja hänen sisarensa vuonna 1919 perustama Save the Children Fund (SCF) säätiö, jonka tarkoituksena oli tukea 1. Maailmansodan lapsiuhreja Saksassa, Itävallassa, Ranskassa, Belgiassa, Balkanilla, Unkarissa sekä Turkkiin paenneita armenialaisia.

Suomessa Ester Ståhlberg perusti Koteja kodittomille lapsille- yhdistyksen vuonna 1922, jonka tarkoituksena oli järjestää sijaiskoti turvattomille lapsille ja aluksi sijaiskodin saikin 150 lasta. Samaan aikaan avattiin myös yhdistyksen suurin lastenkoti, Karjalan lastenkylä. Kolmen ensimmäisen vuoden aikana yhdistyksen kautta hoidettiinkin 1409 lasta. Iso-Britanniassa Jebb halusi saada lapsen oikeuksista ja hyvinvoinnista maailman laajuisen teeman ja tekikin ”Lapsen oikeuksien julistuksen”, joka omaksuttiinkin Kansanliitossa. Samainen julistus vaikutti myöhemmin Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen yleisoikeuksien sopimuksen syntymiseen. 1920-luvulla perustettiin kansainvälinen Save the Children Union, jolla haluttiin tehostaa lastensuojelua ja johon liittyivätkin useimmat Euroopan lastensuojelujärjestöt.

Koteja Kodittomille Lapsille- yhdistys oli 1930-luvulla Suomessa mukana perustamassa Raha-automaattiyhdistystä, joka vielä tänäkin päivänä tukee Pelastakaa Lapset ry:n toimintaa. Ensimmäisen 15 toiminta vuoden aikana yhdistys löysi Suomessa kodin 5000 lapselle. Talvisodan aikana suomalaisia lapsia ruvetaan siirtämään ruotsalaisten aloitteesta Ruotsiin ja Koteja Kodittomille Lapsille yhdistys on mukana organisoimassa tätä toimintaa. 1940-luvulla Ruotsalaisten lasten keräämät n. kolme miljoonaa markkaa Suomen lasten auttamiseksi luovutettiin Koteja kodittomille lapsille-yhdistyksille, joka perusti Pelastakaa Suomen Lapset- organisaation käyttämään raho-

ja. Myöhemmin nimi muutettiin muotoon Pelastakaa Lapset ry – Rädda barnen rf, jotta kansainväliset lastensuojelukontaktit saatiin vahvistettua. 40- luvulla käynnistyy myös lomakoti toiminta, jonka avulla kaupunkilaislapsilla on mahdollisuus kesäisin maalauskoteihin.

Lasten Päivän Säätiö perustaa Linnanmäen huvipuiston 1950- luvulla ja Pelastakaa Lapset on säätiön perustajajäsen. Myöskin lastensuojelu ammatistuu ja vuosikymmenen lopulla kaikki Pelastakaa Lapset ry:n työntekijöistä ovat sosiaalityöntekijöitä. Myöskin ensimmäinen pienryhmäkoti perustetaan ja niiden tarkoitus on korvata pikkuhiljaa laitokset. Pelastakaa Lapset ry hoitaa vuosikymmenen lopulla jo enemmän lasten adoptioita kuin sijaiskotisijoituksia. 1960- luvulla Suomen Pelastakaa Lapset ry:n asiamiesjärjestelmä lakkautetaan työn ammattilaistumisen myötä sekä suomalaisten kummien välittäminen ulkomaisille lapsille alkaa.

Pelastakaa Lapset alkaa kouluttamaan sijais- ja adoptiovanhempia 1970- luvulla ja järjestön kautta enimmillään 243 lasta saa adoptiokodin vuodessa. Kansainvälinen järjestö muuttaa nimensä muotoon International Save the Children Alliance- liitoksi ja jäseninään Iso-Britannian, Norjan, Ruotsin, Tanska ja USA:n Pelastakaa Lapset. 1980- luvulla Pelastakaa Lapset alkaa hoitamaan kansainvälisiä adoptioita, Suomen adoptiolain muuttumisen myötä. Lain muuttumisen jälkeen adoptiolapsella on samat oikeudet kuin biologisella lapsellakin. 1990-luvulla Suomen Pelastakaa Lapset liittyy mukaan kansainvälisen järjestän toimintaan ja ottaa samalla käyttöön kansainväliset tunnukset ja muun muassa logon (Pelastakaa Lapset ry historia 2010 .)

3.2 Nykyhetki

Nykypäivänä Kansainvälisessä Pelastakaa Lapset- organisaatiossa on 29 jäsenestä ja se taistelee lasten oikeuksien puolesta yli 120 maassa kaikkialla maailmassa (Save the Children 2009, 5). Suomessa toimii keskustoimiston lisäksi viisi aluetoimistoa ja paikallisyhdistys 86 kunnassa (Pelastakaa Lapset ry historia 2010).

Kansainvälisen Pelastakaa Lapset järjestön visiossa on maailma, jossa jokainen lapsi saavuttaa oikeuden eloonjäämiseen, suojeluun, kehittymiseen ja osallistumiseen. Järjestön työtä ohjaa kansallisen lainsäädännön lisäksi Yhdistyneiden Kansakuntien Lapsen oikeuksien yleissopimus, jonka keskeiset periaatteet ovat järjestön arvopohja.

Lapsen oikeuksien yleissopimus perustuu Jebbin vuonna 1923 laatimalle Lapsen oikeuksien julistukselle, Geneven julistukselle. (Save the Children 2009, 5; Lapsen oikeudet.)

Suomen Pelastakaa Lapset ry sai vuonna 2009 tuloja yhteensä 18,6 miljoonaa euroa, kun taas menoja samana vuonna oli yhteensä 18,6 miljoonaa euroa. Tulot on jaettu viiteen eri kategoriaan ja eniten tuloja tulee julkisten avustuksien kautta, joita on yhteensä 39 prosenttia. Hyvin lähellä julkisia avustuksia tulee lastensuojelun palvelumaksuista saatavat tulot, joita on 34 prosenttia. Muut kolme tulo tulojen kohdetta jäävät huomattavasti pienemmiksi ja muut tulot on lahjoitukset ja muu varainhankinta 17 prosenttia, muut tuotot seitsemän prosenttia sekä sijoitus- ja rahoitustoiminta kolme prosenttia. Menot on jaettu 4 eri kategoriaan, joista selkeästi suurin kohde on kotimainen työ johon menee kokonaisuudessaan 56 prosenttia. Muut menojen kohteet ovat kansainvälinen työ johon menee 35 prosenttia, hallinto viidellä prosentilla sekä varainhankinta, sijoitus- ja rahoitustoiminta neljällä prosentilla (Pelastakaa Lapset toimintastrategia 2011-2012.)

3.3 Työn muodot

Pelastakaa Lapset ry:n toiminta on todella laajaa ja jakaantuu moniin erilaisiin toimintoihin jotka vaikuttavat lasten hyvinvointiin ja mahdollisuuden kasvaa aikuiseksi. Toimintaan kuuluu lastensuojelutyön eri muodot, kansainväliset ohjelmat, paikallisyhdistysten toiminta, nettiturvallisuustyön tekeminen, nuorisotoiminta, vaikuttamistyö sekä Eväitä elämälle- ohjelma. Lisäksi tärkeänä osana Pelastakaa Lapset ry:n toimintaa ovat vapaaehtoistoiminta sekä kriisitilanteissa toimiminen (Pelastakaa Lapset ry toiminta 2010.)

Lastensuojelutyön puolella toiminta kohdistuu erilaisten lastensuojelun palveluiden lisäksi myös lastensuojelun vaikuttamis- ja kehittämispalveluihin. Pelastakaa Lapset ry:n kautta hoidetaan adoptioita, perhehoitotoimintaa, lomakotitoimintaa, tukiperhe- ja tukihenkilötoimintaa sekä aikuisystävätoimintaa. Pelastakaa Lapset ry kouluttaa edellä mainittuihin palveluihin haluavat perheet ja henkilöt sekä neuvoo heitä lakiasioissa mikä näihin palveluihin liittyy. Pelastakaa Lapset ry:llä on myös kuusi lastenkotia, joista jokainen on seitsemän paikkainen. Näiden lisäksi Pelastakaa Lapset ry tarjoaa terapia palveluita Helsingissä ja Oulussa sekä tarjoaa aluetoimistojen kautta vuorovai-

kutuksellista tukea adoptio ja tai perhesijoituksessa toimiville. Lisäksi Pelastakaa Lapset on mukana erilaisissa kehittämishankkeissa ja tällä hetkellä hankkeita onkin käynnissä kuusi (Pelastakaa Lapset ry toiminta 2010.)

Kansainvälinen toiminta keskittyy tällä hetkellä Venäjälle, Itä- ja Länsi-Afrikkaan sekä Etelä-Aasiaan. Toiminnassa keskitytään edistämään lasten oikeutta yhteiseen opetukseen, oikeutta erilaiselta väkivallalta suojelemiseen, lapsen oikeuksia ajavan hallinnon vahvistamista, lapsilähtöistä sosiaaliturvaa, yhteisöjen katastrofivalmiutta painottamalla lapsilähtöisten katastrofiriskien vähentämistä sekä veden, hygienian ja sanitaation saatavuutta. Lisäksi Pelastakaa Lapset on vuosina 2011-2013 turvaamassa hankkeiden kautta lapsen oikeuksia kolmessatoista eri maassa. Hankkeiden tavoitteena on saavuttaa yli miljoona lasta ja lisäksi vaikuttaa suoraan 340 000 lapsen elämään (Pelastakaa Lapset ry toiminta 2010.)

4 TUKIPERHETOIMINTA

” –Meillä on vahva halu auttaa ja sopivasti aikaa tukilapselle. Tällä hetkellä tukiperhetoiminta sopii meille hyvin. Vakinaista sijaislasta emme voisi ottaa, sillä omien lasten kanssa on vielä täysi työ. Tosin jos Jopin olosuhteet huononisivat ja hän ei enää pärjäisi kotona, niin kyllä meiltä löytyisi hänelle pysyväkin koti. Tuskin mieltisimme minuuttia kauempaa. Poika on kuitenkin tullut osaksi perhettämme, ja haluamme huolehtia hänestä. ” – Taina (Arkimies 2008, 153.)

Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta ovat Lastensuojelulain 36 pykälässä määritellyjä Lastensuojelun avohuollon tukitoimia, joiden tarkoituksena on antaa lisätukea lapselle sekä perheelle. Avohuollon tukitoimia on ryhdyttävä järjestämään viipymättä jos lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä ja kehitystä, tai jos lapsi käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystä. (Lastensuojelulaki 2007/417; Taskinen 2008, 41.)

4.1 Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta laissa

Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta kuuluvat Avohuollon tukitoimiin, jotka määritellään Lastensuojelulain 34 pykälässä. Avohuollon tukitoimien keskeisenä tarkoituksena on edistää lapsen myönteistä kehitystä sekä myöskin tukea ja vahvistaa lapsen hoidosta vastaavien henkilöiden kasvatustaitoa ja mahdollisuutta. Avohuollon tukitoimet suunnitellaan yhteistyössä lapsen sekä hoidosta vastaavien henkilöiden kanssa. Avohuollon tukitoimina on paljon erilaisia työmuotoja ja niitä kehitetään jatkuvasti lisää, joten kysymykseen voivat tulla myös muutkin lasta ja perhettä tukevat muodot kun on laissa määritelty. Avohuollon tukitoimia voidaan kuitenkin järjestää vain vapaaehtoisesti ja edellytyksenä on että lapsen huoltaja sekä 12 vuotta täyttänyt niihin suostuvat (Räty 2007, 201-202; Taskinen 2008, 41-42.)

Lastensuojelulaissa (417/2007) määriteltyjä avohuollon tukitoimia ovat pykälän 35 mukaan toimeentulon ja asumisen turvaaminen, pykälän 36 mukaan muut lastensuojelun avohuollontukitoimenpiteet sekä pykälän 37 mukaan sijoitus avohuollon tukitoimena. Toimeentulon ja asumisen turvaamisen tarkoituksena on turvata riittävä taloudellinen tuki perheelle sekä myös korjata asumisoloihin liittyvät puutteet tai järjestää riittävä asunto perheelle. Muihin avohuollon tukitoimiin sen sijaan kuuluu sosiaalipalveluiden sekä toimeentulotuen ja ehkäisevän toimeentulotuen lisäksi lapsen ja perheen tukeen perustuvan asiakassuunnitelman mukaisia lisäpalveluja. Näitä lisäpalveluja voivat muunmuassa olla tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen, lapsen tukeminen taloudellisesti sekä muuten koulunkäynnissä, tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta, lapsen kuntoutumista tukevat hoito- ja terapiapalvelut. Sijoituksessa voidaan koko perhe tai lapsi yksinään sijoittaa tuen tarvetta arvioivasti tai kuntouttavana perhehoitona laitokseen. Tässä opinnäytetyössä keskityn nimenomaan tukiperheisiin ja niiden toimintaan (Räty 2007, 203-209.)

4.2 Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminnan eri muodot

Korhosen (2005, 11) mukaan molemmat tukimuodot perustuvat vuorovaikutussuhteeseen. Tukiperhe toiminnassa tuettavana oleva henkilö on viikonloppuja tukiperheen luona ja osallistuu siellä päivittäiseen elämään ja arkeen. Toimintaa järjestetään yleensä niin, että lapsi on yhden viikonlopun kuukaudessa tukiperheen luona. Tukihenkilötoiminnassa taas tuettava henkilö on päivässä muutaman tunnin tukihenkilön kanssa

erilaisissa harrastuksissa tai tapahtumissa ja tätä toimintaa järjestetään tiheämmin kuin tukiperhetoimintaa.

Opinnäytetyössäni keskityn tukiperhe- ja tukihenkilötoimintaan. Tukiperhe- sekä tukihenkilötoiminta ovat vapaaehtoista toimintaa, jonka avulla pyritään täydentämään lastensuojelun ammattilaisten tekemää työtä. Tukihenkilötoiminnassa tukihenkilö näkee tuettavaa lasta normaalisti lapsen omassa ympäristössä muutaman tunnin verran erilaisten harrastusten tai tekemisten parissa. Tapaamisia tapahtuu normaalisti enintään kerran viikossa ja tukihenkilöllä voi olla moninaisia rooleja tai asioita mitä opettaa lapselle. Tukihenkilö voi toimia muunmuassa elämän opettajana, murheiden kuuntelijana, rajojen asettajana, riippuen aivan täysin lapsen elämän tilanteesta ja tarpeista. Alaikäiseltä toiminnassa olevalta pitää kuitenkin olla toimintaan aina huoltajan suostumus (Sosiaaliportti 2010.)

Tukiperhetoiminnassa tuettava lapsi tai nuori käy tukiperheessä säännöllisesti yleensä yhden viikonlopun kuukaudessa. Tukiperhetoiminnassa on mukana monenlaisia perheitä, koska lapset ovat erilaisessa elämäntilanteessa ja lapsia on monenlaisia. Tukiperheenä voi toimia lapseton pariskunta, lapsensa jo aikuiseksi kasvattanut pariskunta tai vaikka yksinasuva henkilö kenellä on tarpeeksi aikaa ja halua ryhtyä toimintaan. Tukiperheessä käyvät lapset asuvat normaalisti kotonaan, mutta vaikeaan tilanteeseen ja jaksamisen heikentymiseen voi vaikuttaa esimerkiksi yksinhuoltajuus, vaikea sairaus tai huono sosiaalinen tukiverkosto. Tällöin tarvitaan tukiperhettä, jolloin lapsen omat vanhemmat saavat levätä (Pelastakaa Lapset ry toiminta 2010; Sosiaaliportti 2010.)

4.3 Pelakuu -tukiperheleiri

Opinnäytetyössäni keskityn tarkemmin Keski-Suomen ja Tampereen aluetoimistojen järjestämän Pelakuu tukiperheleirin arviointiin. Pelakuu tukiperheleiri on tarkoitettu tukiperheinä toimiville perheille tuettavien lapsiensa kanssa sekä biologisille perheille omien lastensa kanssa, ketkä ovat mukana tukiperhetoiminnassa. Leireillä joissa olen ollut itse ohjaajana, on ollut mukana keskimäärin 25 aikuista ja 30 lasta, jotka ovat olleet 1- 17 – vuotiaita.

Leiri on järjestetty vuosittain elokuun viimeisenä tai syyskuun ensimmäisenä viikonloppuna ja leiripaikkana on toiminut koko leirin olemassaoloajan Nuorisokeskus Marttinen Virroilla. Leirin perusrunko on pysynyt samana jokaisena vuotena kun olen ollut itse sillä mukana. Leirin pääohjelma koostuu aikuisille järjestettävistä koulutuksista ja keskusteluista tukiperhetoimintaan liittyen sekä lapsille järjestettävistä ryhmäytämisen- ja ympäristöön tutustumisohjelmista. Lisäksi ohjelmassa on aktiviteetteja, joissa perhekunnat pääsevät tekemään yhdessä asioita, esimerkkeinä leiripaidan painaminen tai lapsille enemmän suunnattu aarteen etsintä.

Leiri on alkanut perjantaina päivällisellä, jonka jälkeen on ollut yhteinen leirin avaus missä on kerrottu leirin sääntöjä ja esitelty toisemme. Ensimmäiseen iltaan on mahtunut vielä lapsille suunnattu aarteenetsintä sekä erilaisia lasten pelejä, jossa koko perhe on mukana. Ensimmäisen illan on päättänyt iltanuotio, missä on paistettu joko lettuja tai makkaraa. Iltanuotio on ollut kelistä riippuen joko ulkona nuotiolla tai sisällä takan äärellä.

Lauantaina päivä on lähtenyt käyntiin aamupalalla ja yhteisellä päivän aloituksella. Päivän aloituksen jälkeen lapsilla on ollut oma ohjelma, jossa on tutustuttu leiripaikan, Nuorisokeskus Marttisen ja Perinnekylyn, ympäristöön ja sieltä löytyviin rakennuksiin. Samaan aikaan vanhemmilla on ollut oma keskusteluosuus, jonka aihe on vaihdellut vuosittain. Näiden jälkeen on ollut lounas, jossa perheet ovat päässeet taas yhdessä syömään. Ruuan jälkeen on ollut kankaanpainanta, jossa perheet ovat päässeet painamaan joko yhteiset leiripaidat tai leirikassit. Samaan aikaan perheillä on ollut myös vapaa-aikaa, jos kankaanpainannassa ei mene kauan.

Päivä on jatkunut välipalalla, josta on siirrytty porukalle lasten olympialaisiin. Olympialaisissa lapset on jaettu joukkueisiin ja vanhemmat ovat olleet kannustamassa lapsia. Olympialaisten jälkeen on syöty ja lähdetty saunomaan vanhaan kunnon rantasaunaan. Saunavuorojen aikana aikuisilla on ollut myös mahdollisuus osallistua korvakupuntioon. Lisäksi illan on päättänyt yhteinen iltanuotio rantasaunan yhteydessä.

Sunnuntai on ollut leirin viimeinen päivä ja se on alkanut perinteisesti aamupalalla ja päivän avauksella. Päivän avauksen jälkeen on ollut mahdollisuus osallistua koko perheen voimin kotieläinpihalla käyntiin tai 12 vuotta täyttäneillä melontaan. Näiden

ohjelmien jälkeen oli vielä viimeinen ruokailu, josta on siirrytty vielä leirin päättävään jalkapallo-otteluun.

Vanhempien keskusteluosuus aloitettiin tänä vuonna yhteisellä sokkotehtävällä, jossa piti rakentaa paperista tornia muiden neuvoessa. Keskusteluosuuden aloituksen on tarkoitus rentouttaa tilanne ja saada luottamus kaikkien välille. Vanhempien keskusteluosuuden teemana tänä vuonna olivat erilaiset toimintatavat, miten tukilapsen kanssa tulee toimia tukiviikonloppuina, mitä kaikkea saa tehdä ja mitä pitää tehdä. Keskustelussa oli myös käyty läpi sitä, saako tukilapselle esimerkiksi pitää synttärin tai saako lapsen kännykän käyttöä rajoittaa tukiviikonlopun aikana. Keskusteluista oli noussut vastaajille esiin uusia toimintamalleja sekä ajattelutapoja miten oman tukilapsen kanssa voi toimia viikonloppuna.

5 LEIRITOIMINTA

Leiritoiminnan tarkoituksena on Ketolan (2002, 48) mukaan tarjota elämän perusasioita, kuten ihmisiä, toimintaa, ruokaa ja lepoa. Leirillä ollaan ryhmässä ja eletään ryhmässä, joko teltoittain, majoitushuoneittain, pienryhmittäin, alaleireittäin tai koko leirin voimin. Leireillä on joko ohjattua toimintaa, valmista toimintaa tai myös omatoimista ohjelmaa. Myös yksinäisyyteen ja hiljaisuuteen on mahdollisuus onnistuneella leirillä.

Leiri-sana käsitteenä on antanut erilaisia määritteitä, riippuen siitä mikä sana leirin yhteydessä on ollut. Leiri on voinut merkitä pakkoa, sortoa tai kurjuutta sota-, pakolais-, keskitys-, työ- tai vankileirillä, mutta myös edistystä ja valistusta koulutus-, urheilu-, rippi- ja harjoitusleirien kautta (Ketola 2002, 49.) Pelakuu leirin tarkoituksena on ollut koulutus tukiperhetoimintaa, sekä virkistäytyminen ja lomailu perheen kesken leirin lomassa.

Mahdollisimman käytännönläheisen tekemisen puolesta ollaan kasvatustieteessä aika yksimielisiä ja tehokkaimpana sekä innostavimpana tapana oppia pidetään harjoittelu ja itse kokeilemista. Myös arimmille leiriläisille toiminnallinen prosessi voi olla tapalla, millä he innostuvat itsenäiseen tiedonhankintaan sekä saattavat esittää kysymyksiä.

Leirin huolellinen virittäminen sekä ennalta valmistellut työt antavat kyllä takaisin sen vaivan mikä niihin on mennyt (Ketola 2002, 54.)

Ketolan (2002, 55) mukaan leiri vaatii pitkän valmistelun ja myös leirin aikana työtä voi olla todella paljon ja nopeatempoisesti. Leirillä työn tekeminen saattaa vaatia joskus ympärivuorokautisen työn tekemisen ja leirillä ollaan kasvokkain koko ajan. Tästä johtuen työntekijöille yleensä maksetaan leiripäivärahaa tai annetaan työpäiviä vapaaksi leirin jälkeen.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Toteutin tutkimukseni laadullisena tutkimuksena ja käytin haastattelujen tekemiseen teemahaastattelua. Haastattelut toteutin sähköpostin välityksellä ja litteroin vastaukset sitä mukaan kun vastauksia tuli minulle. Vastaukset analysoin teema-analyysin avulla, joka on teemahaastatteluun kuuluva analyysi tyyli.

6.1 Teema haastattelu

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen tutkimus, eli laadullinen tutkimus. Hirsjärven ym. (2007, 157.) mukaan laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen sisältäen ajatuksen siitä, että todellisuus on moninainen. On kuitenkin otettava huomioon, että todellisuutta ei voi pirstoa osiin tutkimusta tehdessä. Laadullisessa tutkimuksessa pyritäänkin tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, vaikka tapahtumat muovaavat toinen toisiaan samanaikaisesti ja mahdollistaen näin ollen monensuuntaisten suhteiden löytämisen. Näin ollen kvalitatiivisessa tutkimuksessa osallistuminen on molemmiin puolin parempaa, koska ei ole selkeää linjaa mitä kulkea.

Valitsin haastattelu tavaksi teemahaastattelun, josta puhutaan useasti lomake- ja avoimen haastattelun välimuotona. Teemahaastattelua kutsutaan myös *puolistrukturoiduksi haastatteluksi* ja sopii hyvin käytettäväksi tilanteihin, joissa ovat aiheena arat aiheet. Teemahaastattelulle ominaista on se, että haastattelu kohdennetaan tiettyihin teemoihin, joiden tarkka muoto ja järjestys muokkaantuvat haastattelun edetessä. Teemahaastattelu onkin hyvin suosittu haastattelumenetelmä kasvatus- ja yhteiskuntatieteel-

lisessä tutkimuksessa, koska se toteuttaa monia kvalitatiivisen tutkimuksen perus periaatteita. (Hirsjärvi & Hurme 1993, 35- 36; Hirsjärvi ym. 2007, 203.)

Haastattelin teemahaastattelulla sähköpostin kautta seitsemää leirillä ollutta tukiperhettä syys- lokakuussa. Sähköposti haastattelussa minulla oli aluksi kysymysrunko (liite 2) minkä lähetin haastatteluun lupautuneille. Aina kun vastauksia tuli, niin lähetin tarkentavia kysymyksiä takaisin haastateltaville ja etenin näin ollen teemahaastattelun lähtökohtien mukaan. Sähköpostia päätin käyttää sen takia, kun en päässyt haastattelemaan ketään kasvotusten, joka olisi ollut huomattavasti parempi vaihtoehto ja jonka avulla olisin saanut tuloksia mahdollisesti vielä paremmin esille.

6.2 Teema-analyysi

Hirsjärven ym. (2007, 218.) mukaan analyysitavan valinta on helppo, valitaan sellainen tapa millä tulokset saadaan parhaiten esille. Laadullista aineistoa voidaan analysoida tilastollisten tekniikoiden avulla, mutta yksi tavallisimmista tekniikoista on *teema-analyysi*. Teema-analyysi onkin selkein analysointi tekniikka teemahaastattelulle. Vastaukset keräsin teemoittain, jotka olivat nousseet jo tutkimuskysymyksistä sekä yhdestä vastauksista nousseesta teemasta. Tutkimuskysymyksistä nousseet teemat olivat *leirillä toimineet asiat* ja *asiat jotka eivät toimineet leirillä*, vastauksista noussut teema oli *aikuisten keskusteluosuus*.

Litteroinnin voi tehdä joko koko aineistosta tai valikoiden sen mukaan, kun vastaukset liittyvät johonkin teeman. Ennen litterointia pitää kuitenkin tietää analyysi tapa, jota aiotaan käyttää, koska eri tavoilla on erilaisia vaatimuksia litteroinnin suhteen. Koska tein analyysin teema-analyysin mukaan, niin litteroin aineiston teemoittain (Hirsjärvi ym. 2007, 217.). Litteroitaessa numeroin vastaajat vastausjärjestyksen mukaan (Perhe1, Perhe2 jne.). Litterointia toteutin sitä mukaan, kun sain vastauksia sähköpostiini ja näin ollen litterointi tapahtui helposti ja sulavasti. Litteroinnin jälkeen etsin vastauksista yhteneväisiä asioita, johon käytin apuna teema-analyysia.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustuloksia voi pitää mielestäni luotettavia, koska leirillä olleista sain haastateltua seitsemää perhettä eli puolia leirillä olleista perheistä. Vastaukset avaavat kahden pääteeman mukaan, eli mitkä asiat ovat onnistuneet ja mitkä eivät. Pääteemojen sisällä olen keskittynyt myös kolmanteen teemaan, eli aikuisten keskusteluosuuteen. Alkuun kuitenkin kerron hieman taustatietoa haastatteluun osallistuneista.

7.1 Taustatietoa haastatelluista

Kaikki haastattelemani perheet olivat mukana Pelastakaa Lapset ry:n Keski-Suomen ja Tampereen aluetoimistojen Pelakuu tukiperheleirillä 19-21.8.2011 Virroilla. Leirillä oli mukana yhteensä 14 perhettä. Perheet olivat leirillä joko omien lapsiensa tai tukilapsiensa kanssa. Kolmella perheellä oli mukana sekä omia että tukilapsia. Leirillä mukana olleet perheet tulivat Tampereen ja Jyväskylän alueilta. Leirillä mukana olleista perheistä yhdeksän perhettä lupautui vastaamaan haastatteluun.

Vastanneita perheitä oli loppujen lopuksi vain seitsemän, eli puolet leirillä olleista perheistä. Vastanneista perheistä yksi oli ollut aikaisemmin mukana samalla leirillä, kun muille kyseinen leiri oli ensimmäinen. Vastanneista perheistä kaikki toimivat tukiperheenä. Tukiperheenä toimivat perheet ovat olleet mukana toiminnassa puolesta vuodesta viiteen vuoteen. Kauimmin mukana ollut perhe oli mukana leirillä toista kertaa. Tukiperheet ovat käyneet aluksi tukiperhekoulutuksen. Koulutuksen jälkeen perheet ovat toimineet tukiperheenä, kuin myös lyhytaikaisena sijaisperheenä (n=1) ja lomaperheenä (n=2). Vastanneista suurin osa (n=5) on toiminnassa mukana pariskuntana, kun taas vähemmistö (n=2) on toiminnassa yksin erilaisissa muissa tukimuodoissa.

7.2 Tästä pidetään kiinni

”Mistä kannattaa pitää kiinni? Nuotiohetkistä, rantasaunasta ja saunomisesta ja uimisesta, kotieläinpihasta, kenttäleikeistä, jalkapallosta, ruokailuista, välipaloista, aamiaisista, omista huoneista, leirin pituudesta, erinomaisesta infoamisesta, hymyilevistä ohjaajista, yhteistyöstä vanhempi-

en välillä. Siis lähes kaikesta! Oli upeaa olla mukana, kun vastuu järjestelyistä oli jo hoidettu! Kiitos!” (Perhe2)

Kaikkien vanhempien mielestä leiri oli hyvä kaikin puolin ja sieltä löytyy paljon hyviä asioita. Enemmistö vastaajista (n=4) kehui leirin järjestelyjä ja sitä että kaikki oli valmiiksi hoidettu ja itse ei tarvinnut huolehtia muusta kun paikalle tulemisesta. Myös leirin henkeä keuhuttiin hyväksi (n=2), sekä myös sitä että ohjaajat olivat iloisia ja työstä tykkääminen huokui ulospäin (n=3). Kaksi vastaajista nosti esiin myös sen, että tekemistä oli juuri sopivasti, eikä ohjelma ollut liian täyteen ahdettu. Tällöin jäi myös vapaa-aikaa ja pystyi omalla porukalla tekemään myös jotain.

Kaikkien vastaajien mielestä myös aikuisten keskusteluosuus oli hyvä ja toimiva. Siinä pääsi juttelemaan muiden aikuisten kanssa miten muut toimii erilaisissa tilanteissa ja saattoi saada omiin toimintatapoihin myös uusia vaihtoehtoja. Yksi vastaajista nosti esille sen kuinka hyvä oli kun mukana oli sekä tukiperheitä että tuettavia perheitä. Tällöin sai esimerkiksi lasten syntymäpäivien järjestämiseen ja siihen saako lapselle ostaa lahjan vai ei, niin kumpaakin näkökantaa.

”Tämän tyyppiset tapaamiset ovat hyviä, kun voi keskustella asioista vapaasti tietäen ettei asiat leviä. ”Siviilissä” lasten toimista ei voi puhua kenellekään ja tukea ei voi saada. Virallinen tie on tietysti käytössä, mutta sen käyttöön on aina kynnyks.” (Perhe6)

Muutama vastaajista (n=3) kehui myös kaikkia käytännön asioita ja pelejä ja leikkejä mitä porukalla pääsi tekemään. Ja erityisesti kotieläinpihalla käynti oli iso ja merkityksellinen asia kaupunkilaisten näkökulmasta kokea. Myös kankaanpainanta oli mieluisa asia, koska perhe sai tehtyä siinä yhteisen muiston leiristä ja tehtyä yhdessä jotain merkityksellistä ja muistoja herättävää.

”Leirillä oli loistava tunnelma heti alkumetreistä lähtien. Ohjaajista huokui se, että he tykkäävät työstään” (Perhe7)

”Tosi hyvin järjestetty ja kaikki sujui ilman ongelmia” (Perhe5)

Aikuiset ja myös lapset saivat luotua leirillä uusia suhteita ja ainakin lapset vaihtelivat puhelinnumeroitaan tai pikaviestin osoitteitaan. Kontaktien luomista pidettiin hyvänä asiana, koska voi myöhemmin pitää vaikka yhteyttä muihin samaa työtä tekeviin aikuisiin ja vertaistukea on helpompi saada kuin se että ottaisi yhteyttä virallisiin tahoihin. Lisäksi tulevaisuudessa kun on erilaisia koulutuksia, niin vastaan saattaa tulla näitä entuudestaan tuttuja henkilöitä kehen on helpompi ottaa kontaktia.

7.3 Tämä ei toiminut

Leirillä oli vähän niitä asioita, jotka eivät vastaajien mielestä toimineet ja asiat olivat yksittäisiä asioita, joita perheet kokivat. Kuitenkin hyvin toimineesta aikuisten keskusteluosuudesta nousi esiin eniten asioita, jotka eivät toimineet. Kolmen vastaajan mielestä keskusteluosuudesta nousi esille asioita joita voisi muuttaa tai ottaa paremmin huomioon, niin että keskusteluosuudesta saisi vielä paremmin irti ja niin että se toimisi vielä paremmin.

Yhden vastaajan mielestä osasta aikuisista huomasi sen, että jotkut olisivat halunneet puhua enemmän omasta tilanteestaan, mutta eivät päässeet sanomaan kunnolla sitä mitä olisivat ehkä halunneet. Toisen mielestä heille ei tullut niin paljon uutta asiaa ja he eivät saaneet keskustelusta niin paljon irti, koska heillä on erityislapsi ja keskustelussa oli keskitytty suurimmaksi osaksi niin sanottuihin normaaleihin lapsiin.

”Aikuisten hetkessä huomasi, että osa aikuisista (lähinnä tuettavan perheen aikuiset) olisivat halunneet puhua enemmän tilanteistaan ja olisivat halunneet saada tukea. Ehkä heille pitäisi järjestää mahdollisuus kertoa elämästään, ei koko ryhmälle, mutta jollain tavalla huomioida tämä asia”
(Perhe7)

Kolmannen mielestä aikuisten keskusteluosuudesta olisi voinut saada irti enemmän, kun liika leikinomaisuus olisi jätetty pois ja keskitytty enemmän puhumiseen. Nyt keskusteluosuuden kokemusten vaihto käytiin pienessä tilassa, jossa siirryttiin mielihiteen mukaan tietylle puolelle tilaa ja seistiin koko aika tai istuttiin pöydillä. Tästä oli tullut mieleen lähinnä leikkiminen, kun paikkaa vaihdettiin koko ajan tilassa missä oli paljon pöytiä ja tuoleja. Aloituserleikki oli kumminkin ollut hyvä, mutta sen ei olisi tarvinnut jatkua enää leikinomaisena koko keskustelun ajan.

”Se aikuisten ”leikkihetki”, se oli tarkoitettu interaktiiviseksi jutuksi, mutta kyllä me jutellaan ilman interaktiivistakin osuutta, uskoisin. Siis edelleen alkutehtävä ok, mutta keskustelun jatkaminen samassa tilassa ei ok.” (Perhe2)

Yhden vastanneen mielestä aikuisiin ei suhtauduttu tarpeeksi tasapuolisesti, vaan yhdellä ohjaajalla oli tuntunut olevan hieman sellainen asenne, että minä tiedän kaiken ja katsotaan vastaatko oikein tähän kysymykseen. Tällainen asenne oli hiukan haitannut osaltaan myös keskusteluosuutta. Yksi vastaaja kaipasi myös hieman jotain luennon tapaista osuutta, jossa saisi asioita paremmin selville kun kenties keskustelemalla ja leikkimällä saa.

Lisäksi esille nousi muutama aikatauluun liittyvä asia, mitkä eivät kaikkien mielestä toimineet. Yhden vastaajan mielestä iltaohjelma alkoi liian myöhään, koska mukana oli myös pienempiä lapsia, kenellä oli nukkumaanmeno-aika aikaisemmin. Ja tällöin ei enää kerinnyt välttämättä niin hyvin iltaohjelmaan mukaan, vaikka olisi halunnut. Kahden vastaajan mielestä aktiviteettejä oli hieman liikaakin, jos olisi halunnut tutustua muihin aikuisiin ja keskustella vaikka enemmän joidenkin kanssa. Niin tähän ei aikataulu antanut kunnolla mahdollisuutta.

”Iltaohjelma alkoi vähän turhan myöhään pienempien nukkumaanmeno-aikatellen. Ohjelma oli aika tiivis, kun tekemisen välille ei jäänyt taukoja. Vapaata keskusteluaikaa muiden vanhempien kanssa ei oikein löytynyt, sitä olisimme kaivanneet enemmän” (Perhe3)

Ohjelman sisältöön vastaajat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä, mutta yhden vastaajan mielestä olisi voinut olla vaikka jotain musiikkiin liittyvää ohjelmaa, esimerkiksi vaikka karaokea. Lisäksi yksi vastaajista, joka oli toista kertaa leirillä, sanoi että leiri oli samanlainen aikuisten keskustelun aihetta lukuun ottamatta. Joten ohjelma voisi vähän vaihtua myös välillä, ettei joka kerralla kun on leirillä niin ole samanlainen ohjelma.

8 POHDINTA

Opinnäytetyöni tavoitteena on ollut selvittää Pelastakaa Lapset ry:n toimintaa ja erityisesti keskittyä sen tukiperhetoimintaan. Lisäksi tavoitteenani on ollut kerätä Pelakuu tukiperheleirillä olleilta aikuisilta tietoa siitä, mitä mieltä he ovat leiristä ja sen ohjelmasta ja kuinka sitä voisi kehittää. Opinnäytetyöni painopiste on nimenomaan Pelakuu tukiperheleirissä ja siinä miten sitä voisi kehittää tai parantaa.

Olen itse ollut seitsemänä vuotena peräkkäin leirillä ohjaajana ja olen laittanut itsekin sinä aikana merkillä että leirin runko on pysynyt samana ja muuttumattomana sen koko ajan. Olen aikaisemmin miettinyt itsekin pystyisikö leiriä hieman muokkaamaan erilaisemmaksi, tai voisiko leirin ohjelmia vaihtaa johonkin muihin ohjelmiin mitä Nuorisokeskus Marttisella on tarjota. Leirin lopussa on aina kerätty leirillä olleilta palaute palautepuun muodossa, johon leirillä olleet ovat voineet kirjoittaa mielipiteensä leiristä. Itselläni on ollut aikaisemmin kuitenkin ajatus, että kirjoittavatko kaikki siihen kokonaisen mielipiteensä leiristä ja pystyykö heti leirin loputtua kertomaan kunnollisen mielipiteen, jos on jotain mitä pitäisi kehittää.

Olen ollut leireillä ohjaamassa aina lasten omia sekä aikuisten ja lasten yhteisiä ohjelmia ja minulla ei ollut ennen tätä prosessia tiedossa mitä aikuisten keskusteluosuuksissa on käsitelty. Sen olen tiennyt ainoastaan että keskustelut ovat liittyneet jollain muotoa tukiperhetoimintaan. Näissä haastatteluissa sain selville todella hyvin sen, mitä asioita keskusteluissa on käyty ja millä keinoilla. Leirin muusta ohjelmasta minulla on todella selkeä kuva ollut jo aikaisemminkin ja ollut mielessä omia kehitysehdotuksia. Mutta koska en ole itse ollut Pelastakaa Lapset ry:llä itse töissä, niin en ole voinut osallistua sen tekemiseen ja suunnittelemiseen, vaan minut on aina pyydetty leirille mukaan ohjaamaan kun leirin ajankohta on varmistunut.

Tämän opinnäytetyöni haastatteluista tuli paljon ajatuksia leireillä olleiden aikuisten ajatuksista esiin, mitkä ovat todella tärkeitä leirin onnistumisen ja hyvän kokemuksen aikaansaamiseksi. Vastauksissa kannattaa kuitenkin muistaa myös se, että on paljon erilaisia ihmisiä ja tätä kautta myös erilaisia mielipiteitä. Joten jotkut tykkää siitä, että ohjelmia on tiukempaa ja vapaa-aikaa on vähemmän, kun taas joidenkin toisten mielestä on parempi, kun vapaa-aikaa on enemmän ja pystyy hieman myös näkemään ympäristöä missä leiri on. Tärkeää myös on huomioida se, että leirin ohjelma hieman

muuttuisi vuosien saatossa, jos jotkut tulevat toisen tai vaikka kolmannenkin kerran leirille niin leiri ei sitten tunnu aivan samalta.

Tämä asia on ainakin itsellä tullut mieleen, koska tänä vuonna ei enää yksinkertaisesti huvittanut mennä tutustumaan kotieläinpihaan, kun olen sen jo kumminkin kuusi kertaa aikaisemmin nähnyt ja samanlaisena se on pysynyt myös. Joten kysyin itse sitä, että jos pääsisin ennemmin vaikka melontaan mukaan, mikä on ollut samaan aikaan aina. Ohjelmissa joissa tehdään koko ajan jotain, niin ohjelman samana pysyminen monena vuotena peräkkäin ei haittaa niin kuin esimerkiksi lasten olympialaiset, joka on aina omanlaisensa tapahtuma lasten ja aikuisten kesken.

Tärkeintä on kenties huomioida aikuisten keskusteluosuuden sisältö ja sen toteutustapa. Koska aikuiset tekevät kuitenkin tätä työtä ja heidän kauttaan tukiperhetoimintaan saadaan helpoiten lisää ihmisiä mukaan. Aikuisten keskusteluosuus on tärkeä osa leiriä niin tukiperheille, kuin myös tuettaville perheille. Tukiperheiden vanhemmat saavat uusia näkökulmia ja toimintamalleja keskustelun kautta siihen miten tuettavien lasten kanssa on paras toimia. Joten keskusteluosuus on tärkeä osa aikuisille leirille ja siitä kannattaa tehdä sellainen, mikä on hyvä ja mistä kaikki saavat parhaiten irti.

Tukiperhetoimintaan tarvitaan koko ajan enemmän ja enemmän aikuisia mukaan. Sen osoittavat myös alussa olleet lastensuojelun tilastot, jotka ovat todella synkkiä. Lehtien sivuilla ja internetissä näkee myös jatkuvasti ilmoituksia tukiperheistä mitä tarvitaan lisää, joten vielä paremmin organisoidun leirin kautta sekä leirillä saatavan informaation kautta on mahdollisuus saada toimintaan lisää perheitä. Seuraava leiri pidetään elokuussa 2012 ja olen lupautunut kyseiselle leirille mukaan jo. Onkin mielenkiintoista nähdä, onko leiri muuttunut ollenkaan ja millainen leiri on.

LÄHTEET

Arkimies, Kirsikka (toim.) 2008. Terveisiä sijaisperheestä: Yhdessä lapsen parhaaksi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 153.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Ketola, Tapani 2002. Leirituuli: Käsikirja leiritoiminnan järjestäjille ja ohjaajille. Hämeenlinna: Karisto Oy, 48-49, 54-55.

Korhonen, Anu (toim.) 2005. Lastensuojelun tukihenkilö käsikirja. Jyväskylä: Erityis-
huoltojärjestöjen liitto EHJÄ ry.

Lapsen oikeudet

<http://www.pelastakaalapset.fi/jarjesto/lapsen-oikeudet/>

Luettu 14.2.2011

Lastensuojelulaki 2007/417

Lastensuojelunkeskusliitto 2010

<http://www.lskl.fi/keskusliitto>

Luettu 10.11.2011

LSKL vuonna 2010

http://www.lskl.fi/files/298/LSKL_vuonna_2010.pdf

PDF- tiedosto. Luettu 7.4.2011

Taskinen, Sirpa 2008. Lastensuojelulaki 2007/417 Soveltamisopas. Vaajakoski: Gummerus kirjapaino Oy, 41

Pelastakaa Lapset ry 2010

<http://www.pelastakaalapset.fi>

Luettu 10.11.2011

Pelastakaa Lapset ry historia 2010

<http://www.pelastakaalapset.fi/jarjesto/historia/>

Luettu 9.2.2011

Pelastakaa Lapset ry järjestönä 2010

<http://www.pelastakaalaaset.fi/jarjesto>

Luettu 10.2.2011

Pelastakaa Lapset ry tukiperhetoiminta 2010

<http://www.pelastakaalapset.fi/toiminta/lastensuojelutyo/tukiperhetoiminta/>

Luettu 13.2.2011

Pelastakaa Lapset ry toiminta 2010

<http://www.pelastakaalapset.fi/toiminta/>

Luettu 16.4.2011

Pelastakaa Lapset ry yhteystiedot 2010

<http://www.pelastakaalapset.fi/ota-yhteytta/>

Luettu 9.2.2011

Pelastakaa Lapset toimintastrategia 2011-2012. <http://pelastakaalapset-fi-bin.directo.fi/@Bin/0b2898fce0dc34e4ff87f305994f5c64/1302015442/application/pdf/205548/PELASTAKAA%20LAPSET%20RY%20TOIMINTASTRATEGIA%202011-12.pdf> luettu 6.4.2011

Raha-automaattiyhdistys 2011

<https://www.raha-automaattiyhdistys.fi/fi/jarjestot/tulokset>

Luettu 19.4.2011

Räty, Tapio 2007. Uusi lastensuojelulaki. Helsinki: Edita Prima Oy, 201-202

Save the Children 2009. Annual review. PDF- tiedosto

SotkaNET. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tilasto- ja indikaattoripankki. Haku-
sana: avohuolto

Luettu 18.4.2011

Stakes 2010

<http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Lapsuusjaperhe/lastensuojelu.htm>

Luettu 7.4.2011

Stakes tilasto 2010

http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/2011/Tr29_11.pdf

Luettu 6.11.2011

Sosiaaliportti 2010

<http://www.sosiaaliportti.fi/fi->

[fi/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/avohuolto/muuttukitoimet/tukihenkilo/](http://www.sosiaaliportti.fi/fi-lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/avohuolto/muuttukitoimet/tukihenkilo/)

Päivitetty 21.12.2010 Luetti 18.4.2011

Characters © Save the Children

LEIRIOHJELMA

Perjantai 19.8.2011: Tervetuloa - Tutustutaan

klo 17.30 Saapuminen ja majoittautuminen

klo 17.30 Päivällinen

klo 18.30 Yhteinen leiriavaus ja tutustuminen

- Etsitään Aarretta - Vanhat Kunnon Leikit

klo 19.30 Iltanuotio ja iltapala

Lauantai 20.8.2011: KAIKKEA OSAAMME!

klo 8.30-9.30 Aamupala

- Vanhemmille omaa ohjelmaa
- Lapsille tutustuminen Perinne kylään, pienemmille lapsille leikkihetki

klo 12-13 Lounas

- Perheiden yhteiset leiripaidat

klo 14.30 Välipala ja kahvi

klo 15-16 Lasten olympialaiset

klo 16.30 Päivällinen

- saunaan sitten, kun se on lämmin...
- klo 20 Iltanuotio ja iltapala

**Sunnuntai 21.8.2011: MONTA YHTEISTÄ
ASIAA**

klo 8-9 Aamupala

- Yhteinen yllätysohjelma

klo 11.30-12.30 Lounas

- Jalkapallo-ottelu

klo 13.45 Lähtökahvit - ja kotiin!

Haastattelurunko

Hei,

Kyselin tuossa pari viikkoa sitten kiinnostusta osallistua opinnäytetyöhöni. Ja nyt olen saanut asiat siihen malliin että pystyn haastattelemaan. Opinnäytetyöni siis koskee Pelastakaa Lapset ry:n Pelakuu tukiperheleiriä, joka oli Virroilla nuorisokeskus Marttisessa ja jossa olitte mukana. Opinnäytetyöni tarkoituksena on kehittää leiriä niin, että siellä mukana olevat perheet saisivat asioista kaiken irti. Saatan käyttää vastauksia myös suorina lainauksina opinnäytetyössäni, mutta poistan vastauksista kaikki ne asiat mistä vastaukset saattaisi yhdistää juuri teihin. Näin voitte kertoa aivan täysin mitä mieltä olette asioista. Jos tulee kysyttävää, niin minulle voi laittaa sähköpostia tai tekstiviestiä.

Haastattelun tuloksia tullaan käyttämään ensi vuoden leirin suunnittelussa. Tulen luultavasti vielä kyselemään lisää kun olette vastanneet, että saisin mahdollisimman paljon irti ja opinnäytetyöstäni mahdollisimman laajan.

Aluksi haluisin tietää vähä taustatietoja, eli oletteko olleet kauan Pelastakaa Lapset ry:n toiminnassa ja minkälaisessa toiminnassa olette olleet mukana? Oletteko olleet aikasemmin mukana kyseisellä leirillä?

Mitä asioita leirillä käytiin läpi? Saiko käydyistä asioista uutta tietoa tai toimintamalleja tukiperhetoiminnasta?

Mitä hyviä asioita leirillä ja mitkä toimivat mielestänne hyvin? Mistä asioista kannattaa pitää kiinni?

Entä mitkä asiat eivät toimineet ja miksi eivät toimineet? Miten asioita pitäisi mielestänne muuttaa?

Saiko muilta leiriltä olleilta vertaistukea tai uusia ideoita? Saiko leirillä luotua uusia tuttavuussuhteita, joita voi ehkä käyttää tulevaisuudessa?

Jos olette olleet aikasemmin mukana leirillä, niin onko leiri muuttunut? Ja jos on, niin mihin suuntaan?

Toivon saada vastauksia viimeistään 24.9 mennessä.

Yhteistyöterveisin Toni Kanerva